

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita S. Erphonis, Mimigardefordensis Avt Mimmigernefordensis Nvnc Monasteriensis Episcopi, In Ordine & Nvmero Septimi Decimi

Boichorst, Albert

Monasteri[i] Westphaliae, 1649

Capvt V. De Canonicâ assumptione & sublimatione S. Erphonis in
Episcopum Monasteriensem, & quod Schismaticis non adhaeserit, sed
semper in communionem S. Sedis Apostolicae fidelis permanserit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13197

AD CAPVT QVARTVM.

1. In principio anni 1086. S. ERPHONEM consecratum fuisse Episcopum omni dubio carere existimo, eo quod in Diplomate suo primo, tertio Calendas Ianuar. quæ est 30. Decembr. Anno 1086. erecto, dicat, se tum temporis adhuc fuisse in Anno consecrationis suæ primo, & in allegato alias manuscripto inueniatur, ipsum 3. Idus Ianuarij, & quidem Anno 1085. partem Occidentalem Monasterij Transaquensis consecrasse. In quo quamuis erratum esse existimem, ideo quod illo Anno adhuc Fridericus Episcopus vixerit, & S. ERPHO iuxta proprium ipsius testimonium, illo tempore nondum consecratus fuerit, attamen illum errorem, saluo interim cuiuscunque melius sentientis iudicio, in manuscriptis incuriã scribentium, præsertim in eisra formandã, à tempore illo, quo cifra vsus ab Arabibus ad nos peruenit, de quo supra memini, illapsum, vti facillimè contingere potest, atque plerumque solet, corrigendum, ac ideo quoad consecrationem Ecclesiæ Transaquensis, pro annis 1085. 1086. 1087. & 1088. putarem ponendos esse, Annos 1086. 1087. 1088. & 1089. Quod si fiat, omnia plana & expedita sunt, debuitq; tali casu S. ERPHO intra 30. Decembr. Anni 1085. & 11. Ianuar. Anni 1086. necessario consecratus fuisse Episcopus, quod vtique est in principio istius Anni.

2. Habet D. Doctõr Gigas, pie memoriæ, in suo Catalogo Episcoporum Monasteriensium hæc formalia; Fridericus I. Marchio Misnie, è suo Patrimonio fundauit insigne Collegium S. Mauritij extra muros, in quo sepultus Anno 1088. Ego sanè de sepulturã factã nihil disputare volo, sed Fridericum Anno 1085. mortuum esse, & Anno 1088. S. ERPHONEM iam tribus Annis Episcopatum administrasse, supra euidentissimè probatum est; vnde cuiusuis censura & iudicio submitto, an existimandum sit, illo præsertim seculo, sepulturam Episcopi ad tres Annos & vltra dilatam fuisse.

CAPVT QVINTVM.

*De Canonicã assumptione & sublimatione S. ERPHONIS
in Episcopum Monasteriensem, & quod Schismaticis
non adhaerit, sed semper in communione
S. Sedis Apostolicæ fidelis
permanerit.*

PRobabile autem valdè est, Fridericum iam senescentem, Catholicum omnino, & in communione S. Sedis Apostolicæ fidelissimè perseuerantem, vtpotè
à S.

à S. Anne ArchiEpiscopo Colonienſi ordinatum Episcopum Monasterienſem, *Crantz. Metropol. lib. 5. cap. 2.* cum videret Henricum Quartum, aliis Tertium; tempora per omnes Eccleſias Germaniæ excitasse turbulenta, vti pluribus affirmat, *Crantz. d. loco cap. 20.* de Pace Eccleſiæ ſibi concreditæ, etiam poſt obitum ſuum conſeruandâ, in viuſ ſollicitum fuiſſe; Ideoque vt Catholicum & in communionem Apoſtolicâ, pariter vti ipſe fecerat, fideliter perſeuerantem, ſibi & Eccleſiæ, dilectiſſimæ Sponſæ ſuæ designaret Succellorem, primò apud Clerum Mimigardefordenſem, nunc Monasterienſem ſimiliter communionis Apoſtolicæ & Catholicæ ſtudioſum (*Burchardum enim tanquam ſchiſmaticum eiecerunt*) egiffe, vt ſaltem pro maiori cautelâ, & ad præcauendam omni ex parte oppoſitionem, nec non quæ contingere poterat, contradictionem, eius conſenſum eliceret; quod & tum temporis ab vſu & praxi alienum non fuiſſe, manifeſtè euincitur ex aſſumptione Wezilonis in ArchiEpiscopum Magdeburgenſem, de quâ *Crantz. in Metropol. lib. 5. cap. 8.* & Henrici Primi, Sancti noſtri coætanei & Co-Episcopi (Anno enim 1090. 4. Non. Nouembris, in Dedicacione Eccleſiæ Cathedralis hic Monasterij fuit) in Episcopum Leodiensẽ, quam apud *Chapeauville in hiſtoriâ Leodiensẽ refert Agobardus aure. Vallis religioſus, cap. 10.* Hæc à me dicta, de Capitulari aliquâ electione in formâ Iuris Canonici, factâ, intelligi minimè volo, probè enim cognitum habeo, *Othonem Comitem de Bentheim, à S. noſtro Octauium, fuiſſe primum, de quo ſcribitur, quod per Capituli electionem aſſumptus ſit, cum prius vel à Summis Pontificibus Episcopi præficerentur, vel ab Imperatoribus nominarentur; ſed tantum de conſenſu aliquo, non quidem abſolutè, & ad ipſam actus ſubſiſtentiam tum temporis neceſſario: ſed tamen vtili & poſt factam eorum, qui præficiendi aut nominandi Ius poteſtatemque habebant, declarationem, non obſuturo.*

Conſenſu Cleri Monasterienſis, illum in finem, vti præmiſſum eſt, impetrato, Friderico viro Nobili & magnæ auctoritatis, tum ob geſtum laudabiliter in Romano Imperio Cancellariatus Officium, tum ob S. Annonis ArchiEpiscopi Colonienſis, & Imperij Romano-Germanici moderatoris familiaritatem, difficile haud fuit gratiam & auctoritatem Sedis Apoſtolicæ Romaniq̃ Pontificis, præſertim in designando ſibi ſucceſſore Catholico, & cum Romanâ Eccleſiâ communicante, impetrare. Vt autem hæc res, & ſancta eius ſollicitudo, foelicitem fortiretur effectum, etiam conſenſum Henrici Quarti, aliis Tertij, ipſum requiſuiſſe, & impetraſſe mihi perſuadeo; prout & illud abſque vllâ communionis, cum ſchiſmatico & excommunicato notâ, aut ſuſpicionem, illis temporibus omnino licitè facere potuit, quando idem Henricus ad tempus reſipiscens, & meliora promittens, aut abſolutus & Eccleſiæ reconciliatus, aut à Pontifice Gregorio Septimo, meliora, propter iuuentutem eius, ſemper ſperante, poſt

ultimam conuerſionem & abſolutionem per triennium toleratus fuit, quæ contigerunt Annis 1074. 1075. 1077. 1078. & 1079. uſque ad menſem Martium Anni 1080. quando habito Romæ Conſilio idem Gregorius VII. in Henricum Regem anathema promulgauit, in quod ipſe multiplici nomine, Apoſtolicæ Sedi contumax, atque perjurus, ſe ipſum ſæpius implicauerat, uti videre eſt apud *Spondan. ad dictos Annos*, qui & Anno 1080. ſub num. 2. inquit, *Gregorij triennalem tolerantiam, ac ſummam patientiam, eum cum graui ſcandalo totius Eccleſiæ. in ſuſpicionem adduxiſſe, tacite cum eodem Henrico conuiuentia.* Ut ita de legitimâ & canonicâ S. noſtri, ad Paſtoratus Officiũ promotione & ingreſſu eius in ouile per uerum oſtium, quod Chriſtus eſt, nullatenus dubitandum ſit; uti enim poſt aſſumptam Paſtoralis Officij ſollicitudinem in communionẽ Catholicâ & Apoſtolicâ conſtanter perſeuerauit, quemadmodum paulò poſt demonſtrabimus, ita etiam ad muneris Episcopalis apicem legitimè & Canonicè eundem perueniſſe, firmiter tenendum eſt; præfertim ſi conſideremus nullo modo præſumendum eſſe, quod Fridericus pius, deuotus, zelofus & in communionẽ Apoſtolicâ conſtantiffimus Præſul, cognatum ſuum ERPHONEM promouendo, Dei & conſcientiæ ſuæ uilatenus obliuiſci, ac ſe ſuumque cognatum grauiſſimi criminis reum damnabiliter conſtituere uoluerit: Abſit procul à Viris Sanctis, tam ſiniſtra præſumptio & ſuſpicio.

Quod autem exiſtimem S. noſtrum etiam uiuente Prædeceſſore ſuo, ab illis qui tum temporis ius poteſtatemque habebant, designatum, & à Clero receptum eſſe Episcopum, ad id non leui argumento me mouet, tum quod Fridericus Eccleſiæ Mimigardefordenſi multa bona contulerit, & S. Pauli honorem mirificè augmentauerit, unde Clerus tanti beneficij memor, ipſi aut eius familiæ, non ſolum ſummè addictus dubio procul extitit; ſed etiam tanto benefactori haud facile aliquid denegare potuit; tum Diploma S. ERPHONIS primum, de quo ſæpius mentio, in illo enim inuenitur, quod Dominus Fridericus pro ſua clementiâ miniſtris, qui ad Præpoſituram pertinent, ipſo rogante & impetrante certam aliquam libertatem, ius aut Priuilegium, conceſſerit, & quod Præpoſitus & Capitulum Cathedralẽ, S. ERPHONÈ interceſſore, & mediatore uſi fuerint. Prudenti ſanè conſilio, uoluerunt enim ad impetrandam Episcopigratiã, illum eligerẽ in Patronum & exoratore, quem recentis à ſe obtenti beneficij memorem, enixius & inſtantius rogaturum ſciebant.

Fuit uerò hiſce temporibus inter Romanã Sedem, & diuerſos Summos Pontifices ſibi inuicem ſuccedentes, nec non Henricum IV. & quofdam Germaniæ Episcopos ipſi adhærentes ſchiſma non minus horrendum, & ſcandalofum, quam Paci tranquillitatiq; Eccleſiarũ ſummè infeſtũ, in quo plurimi Germaniæ Archi-Episcopi, Episcopi & Prælati Henricianis fauentes partibus, à cõmunionẽ Catholicã & Apoſtolicã defecerunt. Interim S. noſter regimini Eccleſiæ ſuæ ouibusque ſibi

sibi commissis solummodo intentus, & quæ Pastoralis ipsius essent Officij solerter & vigilanter adimplere satagens, non solum ad illa, quæ extrâ, agebantur, & scandalosè à multis in reprobum sensum adductis moliebantur, non attendit, sed etiam in communionem S. Sedis Apostolicæ constanter & laudabiliter perseuerauit; vnde etiam factum est, quod nec ipse, nec Ecclesia Mimigardensis, ipso viuente, ingentem illum motum & horrendam multarum Ecclesiarum turbationem senserit, quod sequentia manifestum faciunt.

In primis enim Episcopatus eius Anno quinto, Domini verò 1090, cum Hermannò ArchiEpiscopo Colonienfi, hic Monasterij in Dedicatione Ecclesiæ Cathedralis præfens fuit, ac vnâ cum Sancto nostro, secundum bannum Episcopalem, ratione factæ paulò ante à se Ordinationis Fricconhorstensis promulgauit, Henricus Leodiensis Episcopus, qui cum in communionem Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ fidelissimè & constantissimè, contra Henricum Regem perseuerauerit, omni procul dubio cum S. nostro non communicasset, neque ad Dedicationem Ecclesiæ Cathedralis Monasteriensis conuenisset, nisi & certum habuisset, S. ERPHONEM secum in commuione Apostolicâ firmiter persistere.

Henricum verò Leodiensem Antistitem in communionem Apostolicâ constantem & fidelem, etiam vsque ad obitum suum (qui Anno sequenti postquam hic Monasterij fuisset, nimirum 1091. contigit) permansisse, euidentissimè exinde probatur, tum quod Gregorius VII. vitæ sanctitate conspicuus Pontifex, Anno 1080. Mense Ianuario, Theodoricum Virdunensem Episcopum, monuit congregare Synodum aduersus Arnulphum grassatorem, qui Henricum Leodiensem Episcopum ad limina Apostolorum venientem deprædatus fuerat, ac jurare coegerat, non repetere quod amiserat, uti narrat *Spondan. ad dictum Annum 1080. num. 1.* vbi & ipsius Gregorij Epistolæ citat. Hæc autem pro Episcopo Leodiensi Henrico S. Pontifex non fecisset, nisi & illum cum Sede Apostolicâ contra Henricum communicare sciisset: tum etiam quod Henricus Antistes à S. Annone consecratus, & ab illo quasi adiuratus, Wolbodonem Abbatem S. Laurentij admonitum, & non resipiscentem, dictâ Abbatiâ priuauerit, & illum ad Henricum Quartum, cuius violentiâ se restituendum sperabat, confugientem etiam ad nimias Regis preces, restituere noluerit, sed potius exilium & sui Episcopatus desertionem sustinere elegerit, atque in isto proposito vsque ad extremum vitæ anhelitum perseuerauerit. Vnde Wolbodo hoc Episcopo viuente exulare, & in Aulâ Henrici delitescere debuit; prout illa pluribus refert, *apud Chapeauille in histor. Leodiensi dictus Ægidius cap. 11.* vbi addit, quod etiam precibus Regis posthabitis, circa Leodiensem Synodum, quæ agitur in Festo Apostolorum Simonis & Iudæ, Wolbodo damnatus, & in locum eius Berengerus Prior Ecclesiæ S. Huberti, ab Henrico Episcopo surrogatus sit.

Ex

Ex quibus evidentissimum est, Henricum Leodiensium laudabilem Præfulem, usque ad finem vitæ Catholicum mansisse, & in communione Sedis Apostolicæ perseverasse.

Secundò, constat omnes Sancti nostri confratres Episcopos, & consuffraganeos communicasse cum Sede Apostolicâ & Henrici moliminibus contrarios fuisse; De Leodiensi enim modo dictum est. In Cathedrâ verò Traiectensi sederat quidem Wilhelmus, qui præ cæteris pro Rege Henrico stetit in Conciliabulo Wormatiensi; sed illo, Anno 1076. miserè defuncto, & Apostolico iussu sine commendationibus sepulto, successit Henricus Catholicus, fuitque Sancti nostri coætaneus, ad quem petentem num orandum esset pro ijs qui in schismate mortui essent, extat rescripta Gregorij Epistola id faciendum negantis, *Spondan. ad annum 1076. num 5.*

Mindensi Ecclesiæ per hæc tempora Henrici Quarti præfuit, ordine Pontificum octavus decimus Reinwardus, cui controuersiam de Ecclesiâ mouit Volmarus, quod astipulantibus cognatis, per secularem potentiam, se putauerat ingressurum; sed præualuit iustitia & veritas, quia abactus est, (Volmarus inquam) qui non per ostium, quod Christus est, sed aliunde tentauit intrare, *Crantz. Metropol. lib. 5. cap. 25.* Tantum itaque abest, quod animosus hic Præsul schismaticis adhæserit, vt etiam illis in faciem constanter restiterit, mortuus est Anno 1089.

Osnabrugensis insuper Ecclesiæ hisce temporibus Præsul & Antistes fuit, Benno Secundus, quem Crantzius Bernardum nominat, vir ab ineunte ætate Deo deditus, clarum habens nomen ex doctrina & vitæ religione, qui ad Episcopatum Osnabrugensem canonicè & legitimè euectus operam dedit, vt tantum vitæ sanctimoniâ, quantum dignitate excresceret, Imperatori paruit, ira tamen, vt Summo Pontifici non contrairer. Denique cum Imperator hoc ageret, vt contempto Gregorio Septimo AntiPapan surrogaret, quod contigit Anno 1080. latuit hic Pontifex, nec voluit interesse Concilio; Multa virtutum eius referuntur insignia, præfuit autem Ecclesiæ suæ cum summa laude per annos viginti. Migravit Anno 1088. vndecimo Calend. Augusti, *Crantz. d. loco cap. 26.*

Quibus omnibus accedit, quod tot fidelium Suffraganeorum ArchiEpiscopus, Hermannus Metropolitanæ Sedis Colonienfis tum temporis Præsul, similiter schismaticorum Conuenticula abhorruerit, & in communione Catholicâ & Sedis Romanæ fideliter & piè permanferit, tum quod Anno 1090. hic Monasterij in Dedicatione Ecclesiæ Cathedralis, aliis in eâdem deuotione & fidelitate manentibus Antistes adfuerit, tum quod Cutzemius in Saxoniam Catholicam tradat ipsum fuisse stirpis Witikindæ, & inclitæ familiæ Saxonicæ natum Principem, qui Saxonibus, vti illâ ætate S. Romanæ Ecclesiæ defensoribus, & propugnatori-

natoribus fidelissimis ac solertissimis, consanguineis suis dubio procul adhæsit. Quod autem idem Cussemius addit fuisse Hermannum Episcopum tantæ auctoritatis, ut Imperatore extra Germaniam absente, ipse negotia Imperij, Vicariâ operâ administraret, intelligendum omninò est de illo tempore & Annis, quando Henricus Imperator, aut absolutus, aut à Pontifice toleratus fuit, sicque adhuc in communione fidelium extitit; si enim aliud de illo asserere voluerimus, necessariò inferendum erit, ipsum fuisse suæ domui & familiae contrarium, & directè aduersantem, imò inimicum; quod à verisimili omnino abhorret, ideoque falsitatis speciem habere, in jure nostro præsumitur.

Cum igitur tam Metropolitanus, quam omnes ipsius cœtanei & consuffraganei Episcopi, cum Sede Apostolicâ communicauerint, indubitatum omnino est S. nostrum, virum pium, deuotum, humilem & fortem Christi athletam alterius sententiæ, opinionis, aut sectæ ab illis esse noluisse.

Tertiò habet historicus fide dignus *Crantz. Metropol. lib. 5. cap. 33.* quod Mimigardfordensis, quæ nunc est Monasteriensis Ecclesiâ, passâ sit per hæc tempora (nimirum Anno quarto post 1100. à Christo & eius exortu, uti immediatè ante dicit Crantzius, & alibi à nobis annotatum est) quod multæ aliæ de suis Pontificibus, nam Henricus IV. mortuo S. nostro ERPHONE, illi præfecit Burchardum, quem alij Henricum nominant; Crantzij quoque sententiæ, nimirum mortuo Sancto hoc, Sedem Mimigardfordensem primum à schismaticis affectari & inuadi cœptam, adstipulantur manuscripta, *Vrspengensis P. Merff. Cratopol. & alij.* Quemadmodum itaque S. noster canonicè, quietè & pacificè ad ouile Christi intravit, ita etiam illud canonicè, quietè, pacificè, laudabiliter & sanctè ad finem vsque vitæ suæ rexit.

His pro Quartò, idem addit Crantzius, quod Burchardum, virum quamuis excellentem, illum tamen velut schismaticum, & Henrico anathemizato subscribentem, eiecerint ministeriales sui, & Comes de Arnsperge; Quod si itaque Burchardum, ab Henrico IV intrusum, tanquam schismaticum & anathemizato subscribentem, quamprimum Monasterienses, adsumpto Comitris Friderici de Arnsperg auxilio, eiecerunt, quis sanæ mentis credet aut credere poterit, illos ipsos, nimirum ministeriales Monasterienses, tam diu ERPHONEM tolerasse, eique ferè in omnibus Ordinationibus Episcopalibus & gratiis ita fideliter & constanter adhæsisse (vri duo ipsius Diplomata palam attestantur) si sciissent aut in minimo etiam suspicati fuissent, Episcopum illum, Sanctum inquam nostrum, aut per verum ostium ad ouile Christi non intrasse, aut cum schismaticis communicasse. 2.

Porro quod S. ERPHONI tempore vitæ suæ Imperator Henricus nullam intulerit molestiam, sed illum in altissimâ quiete & tranquillitate esse passus sit;

E

illud

illud idè contrigisse existimo, quod Imperator probè cognitum haberet, non solum Matrem S. nostri fuisse Saxonici sanguinis, atque idè illum facillimè à Saxonibus, quos tunc Henricus timebat, auxilium habere posse, prout etiam post mortem Sancti, illud in Theodorico ipse euentus docuit, sed etiam quod sciret Ministeriales & subditos Monasterienses Apostolicæ firmiter adherere communioni, & quod Comiti de Ataspergh Saxonisque viribus, suas coniungentes, magnas possent ipsi excitare molestias, & planè impedimento esse, ne quid in Italiâ contra limum Pontificem, vri propositum habebat, moliretur. Quæ profectò sempiterna rostratum est laus, & omni æuo de prædicanda erga Sedem Apostolicam humilis & constans deuotio.

N O T Æ

A D

AD CAPVT QVINTVM.

1. De hoc Henrico plurima habent Scriptores, & imprimis Stephanus Halberstadiensis, quæ locis inferius allegandis videri poterunt, Marian. Scot. in Chronico Anno 1075. dicit ipsum nefanda & inaudita commisisse flagitia, Dodechimus Mariani continuator Anno 1106. dicit, Henricum hominem peruersum, & iusto iudicio ab Ecclesiâ eiectum constat manifestè. Abb. Vrsperg. ad Annum Christi 1078 refert Henricum adolescentiæ abusum libertate, Saxoniam solam ex omni Romano Imperio cœpisse incolere, Principes despiciere, Nobiles opprimere, inferiores sustollere, &c. infra addens, eum ab omnibus Catholicis archipirratam, simul & heresiarcham, nec non Apostatam, persecutoremq; plus animarum, quam corporum competenter dictum. Lambert. Schaffnaburgens. ad Annum 1073. Rex, inquit, tanquam seuerissimo Pædagogico liberatus, statim in omnia genera flagitiorum, ruptis omnibus modestiæ & temperantiæ frenis, præcipitem se dedit, Alb. Crant. in Saxon. sic ait, Ceterum si in alteram partem respicis, incredibilia luxu flagitia, & pertinax superbia, aded sibi hominem dimidiarunt, vt potiores sibi partes in vno vindicarent, &c. Ioannes Auentin. lib. 5. Annal. Boior. Henricum, inquit, stupris, amoribus, impudicitia & adulterij flagrasse infamiam, ne quidem amici, negant; His omnibus addere volui & debui, ipsius Ioannis Caluini testimonium, qui Institut. lib. 4. cap. 11. §. 3. sic scribit: Imperator Henricus eius nominis Quartus, homoleuis & temerarius, nullius consilij, magnæ audaciæ, vitæ dissolutæ; Episcopatus totius Germaniæ habebat in Aulâ suâ partim venales, partim prædæ expositos: prout hæc omnia latius & magis fundamentaliter enucleata inuenies apud Bellarmin. locis inferius allegandis. Hodie de Episcopatibus, Abbatibus alijsq; bonis Ecclesiasticis ac Religiosis Germaniæ nostræ, hic & alibi quid actum, quid conclusum est? O Deus in quæ nos temporâ reseruasti! Quam fortiter autem, constanter & laudabiliter hisce conatibus & fortè nunquam profuturis moliminibus, Illustriss. & Reuerend. D. Fabius Chisius, Episcopus Neritonensis Nuntius Apostolicus, ad Generales Tractatus Pacis Legatus dignissimus, qui munus

onusq;

onusq; Angelicis etiam humeris formidandum, suaviter, discretè, solerter, piè & dignè portat, ac pro Sanctâ Dei Ecclesiâ indefesso vigilantissimè laborat. studio, Prælati profectò nullis impar, & vita omnino exemplaris, tanquam murus manu Altissimi de firmâ petrà edificatus, sese opposuerit illisq; palam contradixerit, ex ipsis Illustriss. Celsitud. sua Chirographis Lectori notum esse cupio, sunt autem talia.

PRIMUM.

EGO, Fabius Dei & Sanctæ Sedis gratia Episcopus Neritonensis, ac Nuntius Apostolicus. Omnibus & singulis, quorum interest, veritatis documentum, ac salutem in Domino sempiternam. Quamvis Extraordinarij muneris mei ab Apostolicâ Sede mihi commissi cura, eam solum de quâ Monasterij intra Catholicos agitur, Pacem concernat, ex ordinariâ tamen Legationis Officio mihi pariter ab eadem Sede Apostolicâ iniuncto, attendere debeo, & cauere, ne etiam alibi, ac præsertim intra eiusdem Legationis limites, Dei Ecclesiæ, atque Apostolica Sedes, in suis bonis, juribus, immunitatibus, privilegiis, & quod caput est, in Divino cultu, ac salute animarum, detrimentum accipiat. Quapropter eos Principum, ac Statuum Catholicorum Legatos Osnabrugicæ A Catholicis Pacem tractantes requirere, admonere, hortari, obtestari non destiti, tum coram, antequam se eo conferrent, tum literis postmodum aliisque adhortationibus, ut ubique & in omnibus, Catholicæ Religioni, animarum salutem, Apostolicæ Sedi, eiusque dignitati & immunitati consulerent, ac Dei potius protectione, causâque bonitate, quam Politicis rationibus confisi, nihil profus à dictis Regulis, diuino humanoque jure præscriptis, alienum admitterent. Si quid verò in contrarium ab eorum non nullis fieret, non tantum omnem consensum, fauorem, conuenientiam per me denegari, sed palam etiam contradici, acriterque repugnari, quemadmodum, si quid contra attentatum fuisse accepi, obstiti, & omni studio, quantum in me fuit, impedire, corrigere & in meliùs reformare conatus sum; cum verò his non obstantibus, in dicta vrbe Osnabrugensi, de pluribus Pacis Articulis, seu Conditionibus inter quosdam Legatos Conuentum fuisse dicatur, post Christianissimi Regis Galliæ, ac aliquot Statuum Imperij Legatorum, ad hanc Urbem aduentum, quæ Dei honori, atque Ecclesiæ, salutem animarum, Apostolicæ Sedi, graue damnum ac præjudicium creent. Id quod reliquum mihi est facio, omnibusque eiusmodi Articulis, ac singulis ac si de verbo ad verbum hic forent expressi, nomine S. Sedis Apostolicæ ac S. D. N. D. Innocentij Diuina prouidentia Papæ Decimi, apertè ac palam per patens hoc testimonium repugno, resisto, & contradico: atq; omni meliori modo, viâ, causâ & formâ, quibus

pro Officij mei ratione teneor, ac possum, protestor, & eos esse irritos, nullos, iniquos, ac per non habentes potestatem temerè contractos, atque pro talibus ab omnibus habendos. In quorum fidem, & perpetuam memoriam, idem testimonium manu meâ subscriptum, & maiori meo Sigillo munitum volui. Datum Monasterij Westphalorum in Aula habitationis Nostræ apud Minoritas, die 14. Octob. Anno 1648.

Fabius Episcopus Neritonensis Nuncius Apostolicus.

Henricus Meringh
Abb.

SECUNDVM.

EGO Fabius Dei & Sanctæ Sedis Gratiâ Episcopus Neritonensis ac Nuntius Apostolicus, omnibus & singulis Chirographo hoc notum atque testatum facio, me tum Iussi Pontificij ac muneris mihi demandati, intuitu, tum propriæ, Deo dante, voluntatis propensione, in Tractatu Pacis generalis inter Christianos Principes hac in Ciuitate sancienda, nihil vnquam prætermisisse eorum, quæ ad illam conciliandam, iusteque ac firmiter stabiliendam conducere in Domino visa sunt. Quoniam verò ex Euangelicâ doctrinâ hæc iustitiæ regula est, vt quæ sunt Cæsaris reddantur Cæsari, & quæ sunt Dei Deo; cæteris quæ suorum sunt, Principum satagentibus, ea mihi præcipuè cura atque sollicitudo incubuit, ne quæ Dei, quæ Christi, quæ Catholicæ Religionis atque Ecclesiæ sunt, ob vllam hominum cupiditatem vel metum, quidquam damni aut detrimenti acciperent, neque aliter firma ac duratura fœdera sperare vnquam potui, quam si superstruerentur firmissimæ Petræ, aduersus quam infernales portas nunquam præualituras Dominus noster suâ nobis promissione sanciuit; id denique totâ animi, corporisque contentione hæcenus egi, vt haud aliis pactis mortalium Principum arma quiescerent, quam quæ, Deum Optimum Maximum, ad grauiora contra nos bella suscitanda, non irritarent. Quamobrem si quando inter agendum cum Catholicorum Principum ministris, proponi aliqua, siue indicari, aut inuolui audiri, quæ directè aut indirectè Catholicæ Religionis, conseruationi, dignitati, immunitati, propagationi & incremento, vel in minimo aduersarentur, non tantum omnem consensum, fauorem, patientiam, conuiuentiam denegaui; sed palam obstiti, aperte acriterque repugnaui, & omni studio, quantum in me fuit, impedire, corrigere & in melius reformare conatus sum. Huc nempè spectabat solemnis protesta-

protestatio per me sæpius interposita, quod si quæ, in punctis siue articulis, ibidem propositis & proponendis essent, aut continerentur, quæ saluo omni iure Ecclesiæ Romanæ, & cum integrâ Religionis Catholicæ dignitate ac pietate, ad animos Christianorum Principum inter se componendos facerent, seu facere viderentur, ea impugnare aut impedire nullatenus intēderem; si quæ verò quoquo modo facerent, aut facere possent contra Romanam Ecclesiam & sanctam Religionem, ei que aliquod præjudicium adferrent, illa ex tunc reiicerem, detestarer, damnarem, & pro inualidis, nullis, iniquis, ac per non habentes potestatem, attētatīs, haberem ac declararem, quam protestationem præmissam in quolibet actu, vel conuentu coram me facto vel faciendo repetitam, omnium que tractatum initio, medio, fine, ac toties quoties oportuisset, replicatam habere volui, intendi, edixi que, omnibus melioribus modo, viâ, jure, causâ & formâ, quibus pro Officij mei ratione poteram & debebam. Quod Principum ac Statuum Catholicorum Ministri, cum quibus tantum egi, siue coram siue per literas, ac Serenissimæ Republicæ Venetæ Orator, Dominus Aloysius Contarenus Eques, qui plerumque interfuit, testari possunt, ac latiùs ac specialiùs, si opus fuerit, loco & tempore congruis & opportunis declarabitur. Insuper ne contra protestationes præmissas, ac subinde compluribus insinuatās, vel sola mea præsentia, postremis hisce tractatibus, ac Pacis conclusioni aliquid roboris aut assensus adiicere videretur, clara rursus & per se nota veritas est, quod subduxerim me aliquoties, ac eiusdem Pacis subscriptioni noluerim interesse, inaudiens ac dolens in pluribus, ac grauissimis momentis, eam Catholicæ Religionis fore damnosam, ideo que prioribus protestationibus meis, modo iterum, viâ, & jure, quam optimis, reproductis de præsentī fortius inhærere me profiteor, omnem etiam puluisculum de pedibus excutiens, qui commune quicquam habere possit, vel cum minimo præjudicio Sanctæ Sedis & Catholicæ Religionis, pro quâ, vti teneor, ita per Dei gratiam, promptū me declaro & exhibeo, ad vitam & sanguinem profundēdum. Ad quorum omnium & singulorum ampliorem diuturniorem que notitiam atque euidentiā, apud absentes quoque & posteros astruendam, testimonium hoc patens, ac publicum extare volui, manu meâ subscriptum, & maiore meo Sigillo munitum. Datum Monasterij Westphalorum, die 26. Octobris, Anno 1648.

Fabius Episcopus Neritonens. Nuntius Apostolicus.

Locus
Sigilli.

Henricus Meringh

Abbreviator.

E ;

2. Igitur

2. Igitur de hoc Sancto Viro, & Antistite integerrimo, omnino non accipi, imò ne suspitari quidem debent illa, quae referuntur in Epistola Stephani Episcopi Halberstadiensis (quem Crantz. Metropol. lib. 5. cap. 30. Herandum nominat, asserens alios annales eundem appellare Stephanum, adiungens non sine contentione, propter Henrici Regis schisma grauiissimum, ipsum Ecclesiae Halberstadiensi praesuisse, ac tertio Anno febris absumptum defecisse) astruente Dodechino in additione ad Marian. Scot. Anno 1090 & quae Dodechinum Scriptorem Germanum secuti, referunt Thom. Bozzius de signis Ecclesiae, lib. 12. cap. 3. nec non Robert. Bellarmin. Sac. Rom. Eccl. Cardinalis, Theologus sui seculi doctissimus, & non absque magnâ sanctitatis opinione vitâ defunctus, de controu. fid. Christi. tom. 1. controuers. gener. 3. de Roman. Pontificibus lib. 4. cap. 13. §. Deinde scribit Benno, & c. & de translatione Rom. Imp. lib. 1. cap. 2. §. Stephanus Halberstadiensis, & c. prout etiam Spondan.

Nam praeter superius commemorata, quae omnem omnino à S. nostro hac in re amouent suspicionem, de veritate relatorum me dubitare facit Annus 1090. illo enim Anno SERPHO iam ad quinquennium, iuxta proprium sui ipsius in utroque Diplomate testimonium, Episcopatus & ouili sibi commisso sanctè, humiliter & laudabiliter praefuit.

Existimat quidem Venerandus & dilectissimus Pater meus, pia memoriae, Henricus Boichorst I. V. D. & Ciuitatis Monasteriensis Consul, in notis suis marginalibus ad manuscriptum quendam Catalogum Episcoporum Monasteriensium, superiora intelligenda esse de Theodorico Episcopo; Sed hic veniam supplex postulo, mihiq; in malam partem nequaquam sumi humiliter flagito, quod à paternâ sententiâ obediens filius discedere cogar: nam Theodoricus stetit à parte Saxonum, fuitq; Henrici Imperatoris inimicus, & perpetuus Antagonista. Vnde ab Henrico Imperatore Sedè suâ pulsus: & Burchardo schismatico, uerum intruso, etiam contra uoluntatem Regis per Saxonum potentiam restitutus fuit. Igitur istiusmodi etiam de Theodorico Catholico, & Imperatori ac schismaticis planè contrario praesumi aut intelligi minimè possunt.

Ego, ut hac in re, sententiam meam candidè explicem, si superius mentionata de aliquo vera existimanda sint, (de quo tamen me hesitare & dubitare superius insinuauit), putarem fuisse Burchardum Rufum modo nominatum, de quo sequentia habet Crantz. Metropol. lib. 5. cap. 33. Minigardesfordensis, quae nunc est Monasteriensis Ecclesia, passa est per haec tempora, quod multa alia de suis Pontificibus: nam Henricus Quartus illi praefecit Burchardum Virum excellentem: sed illum uelut schismaticum, & Henrico anathematizato subscribentem, eiecerunt Ministeriales sui, & Comes de Arnspurge: Sed Henricus Quintus illum potenter reposuit, & ut expressius rem explicemus, Albanensis Episcopus Cardinalis, Apostolicae Sedis Legatus, Archiepiscopum Coloniensem (qui necessariò fuisse debuit, non Hermannus Tertius, dictus diues, ille enim Anno 1099. mortuus est, sed eius Successor Fridericus Primus, quem generaliter D. Doctor Gigas nominat Marchionem Italiae, familiam eius non specificando.) & Episcopum Monasteriensem Burchardum, ab Officio suspendit: & ipse Episcopus

piscopus Monasteriensis, coniurantibus contra eum Ecclesia Ministerialibus, adnente Comite VVestphaliae de Arnspersgh Friderico, expellitur, capitur, & ad Imperatorem Henricum Quintum deducitur, & in vincula conijcitur: quem postea Henricus idem Rex, Monasterium veniens Sedi suae restituit, &c. Atque in hac sententiâ me valdè confirmat manuscriptum quoddam Latinum de Episcopis Monasteriensibus, quod habet, cum Henricus V. Imperator alijs Quartus, Summo Pontifici reconciliaretur, Burchardum quoque de suâ Ecclesiâ securum quidem factum esse, sed fuisse magnam causam cur illum ablegaret Imperator ad Constantinopolitanum Imperatorem, in quâ Legatione moriens defecit, vti & illud de Legatione & morte confirmat, Abb. Vrspergens. ad Annum Domini 1121. Fuit itaq; forte magna causa Legationis Burchardi ad Imperatorem Constantinopolitanum illa, quam suprâ citati referunt auctores, prout etiam fortassis ob eandem causam Burchardi huius in Catalogo Episcoporum Monasteriensium nulla sit mentio, Sancto enim ERPHONI, D. Doctor Gigas, & pleraq; manuscripta immediatè subiungunt, Theodoricum à VVintzenburgh Saxonici sanguinis, qui Anno 1122. 8. Calendas Septembris à Coloniensi Archiepiscopo Godefrido & Ottone Fratribus, & ab vniuerso Canonorum in Cappenberg degentium Collegio rogatus, Castrum Cappenberg, & eiusdem Castrum ambitum solenni ritu consecrauit, vt exinde esset, sit, atque permaneat immunitas atque Cœmeterium, iaciens in eo Ecclesie fundamentum. Hanc Cappenbergensis Collegij foundationem sub Theodorico Episcopo factam, Anno sequenti, nimirum 1123. Henricus Quintus Imperator, iam Summo Pontifici reconciliatus, ad petitionem S. Norberti ratam habuit & confirmauit, dictosq; Fratres Cappenbergenses Comites, qui à parte Saxonum & Catholicorum, vti Ministeriales Monasterienses, contra Imperatorem & Schismaticos steterant, in gratiam recepit, hisce formalibus verbis: Hoc etiam fideles Dei scire volumus, quod eidem Godefrido eiusq; Fratri, pro redemptione animæ meæ, suprâ dicto Sacerdote, Norberto inquam, pro eis intercedente, Regiam offensam ex animo condonauimus, obsides eorum manumittimus, & quidquid causæ, vel executionis in ipsos habuimus, vel habere possemus, eternaliter postponimus, prout ex Diplomate quodam eiusdem Henrici Imp. probari potest, cuius talis est subscriptio, Data Anno Dominice Incarnationis 1123. Indictione tertiâ decimâ, apud Lobeuvisen, quando Dominus Imperator Annulum & Baculum Ecclesie remisit, quod tamen Anno præcedenti contigisset Spondan. commemorat ad Annum Christi 1122. num. 2. vnde ex hoc Diplomate forte erroris, quoad ad Annum, argui posset.

Idem Theodoricus Episcopus Anno 1125. adhuc superstes fuit, illo enim Anno, in Synodo Monasteriensi, foundationem Cappenbergensem confirmauit, cuius confirmationis testes adscripti sunt, Bruno Prepositus, Rutberus Decanus, Engelbertus Custos, Gerardus Magister, Helmyvardus, Guntramus, Folemarus de S. Mauritio, & omnes Canonici & Sacerdotes, qui Sacra Synodo tunc interfuerunt, hac subiunctâ in fine clausulâ; Conseruatoribus & Defensoribus huius pagine & rei gesta, Pax à Deo Patre, & peccatorum indulgentia, Violatores verò & defraudatores eius sint anathema.

Cum

Cum autem iuxta testimonium Vrspergensis ad Annum 1121. Burchardus supra nominatus, quem appellat Rufum, illo Anno nimirum 1121. dudum in Legatione Constantinopolitana diem clauserit extremum, impossibile omnino est, quod Theodorico post Annum 1125. defuncto, Burchardus Rufus succedere potuerit; sed successit illi Burchardus ab Holte, ab altero longè alius, qui Ecclesiam Monasteriensem altis mœnibus cinxit, S. Michaëlis & S. Gregorij Sacella extruxit, ac Dülmanensem Civitatem edificavit & munivit; Sed nec ille diu Sedis sue praesuit: nam Successor eius Egbertus, Anno 1129. Fricconhorstensem, & Anno 1130. Nortelensem Ecclesiam consecravit.

Ex quibus omnibus manifestum euadit, Burchardum illum intrusum, ab Vrspergenfi Rufum cognominatum, in Catalogo Episcoporum Monasteriensium non connumerari, imò in illo commodè connumerari non posse; eo quod adhuc schismaticus existens, & Imperatori adhaerens schismatico, inter Episcopos neutiquam connumerandus sit, & quamuis post remissum Ecclesiae ab Imperatore Henrico Annulum & Baculum, adeoq; eius cum Pontifice & Sede Romanâ reconciliationem, de Sede suâ ipsum securum factum esse, supra-memoratum Latinum habeat manuscriptum, ac illud insuper ex Spondano, si eo tempore adhuc vixerit, credibile fiat, qui ad Annum Christi 1122. refert, quod flexo tandem diuinitus corde Imperatoris, ad reddendam Apostolicae Sedis obedientiam, omnibusq; ultra plurimorum spem, prosperè compositis, plenissimaq; tandem, ingenti omnium gaudio, restituta Ecclesiae Pace, tam ipse Imperator quam omnes quicumque ab eo steterint, nomine Callisti Papae, per Legatos eiusdem, ab excommunicatione absoluti, & in communionem Ecclesiae restituti fuerint: attamen cum asserat Vrspergensis, ipsum Anno 1121. iam dudum obiisse, & reconciliatio ac absolutio Henrici, omniumq; ipsi adhaerentium, Anno 1122. aut 1123. vti habet Diploma Cappenbergense, contigerit, ideo aut Burchardum tum non vixisse, aut quamprimum Constantinopolim, fortè quod ita secretè inter Pontificem & Imperatorem conuentum fuerit, ablegatum esse, adeoq; munus Episcopi nunquam legitime administrasse existimo: unde etiam in Catalogum Episcoporum, Monasteriensium jure merito non referuntur.

Interea & illud hic notandum esse iudico, quod tertius Ecclesiae & Collegij S. Maurij benefactor non fuerit Burchardus, ille intrusus, cognomento Rufus: sed qui Theodorico defuncto legitimus successit Episcopus, nimirum Burchardus ab Holte.

CAPVT SEXTVM.

De laudabiliter administrato in multis à S. ERPHONE, munere & Officio Episcopali.

Postquam igitur S. ERPHO Episcopi munus, etiam Angelicis humeris formidant-